

واژه واژه زندگی

جشن نامه دکتر ویدا شقاقی

به اهتمام:

دکتر شهرام مدرس خیابانی

(عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج)

دکتر فریبا قطره

(عضو هیئت علمی دانشگاه الزهراء (س))

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

عنوان و نام پدیدآور	واژه‌واژه زندگی: جشن‌نامه دکتر ویدا شقاقی / به‌اهتمام شهرام مدرس خیابانی، فریبا قطره؛ ویراستار پریسا بخشنده.
مشخصات نشر	تهران: نشر نویسه پاریسی، ۱۳۹۸
مشخصات ظاهری	۴۷۰ صفحه
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۶۶۴۹-۲۴-۷
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا
موضوع	شقاقی، ویدا، ۱۳۲۷ - - یادنامه‌ها
شناسه افزوده	مدرس خیابانی، شهرام، ۱۳۵۲ - ، گردآورنده
شناسه افزوده	قطره، فریبا، ۱۳۵۲ - ، گردآورنده
شناسه افزوده	بخشنده، پریسا، ۱۳۶۵ - ، ویراستار
شناسه افزوده	ترابی، محمدحسن، ۱۳۶۶ - ، ویراستار
رده‌بندی کنگره	ش۷ / PIR۲۶۷۳
رده‌بندی دیویی	۹۲۴/فا
کتابشناسی ملی	۵۷۰۲۹۵۶

به اهتمام: دکتر شهرام مدرس خیابانی، دکتر فریبا قطره

طراح جلد، گرافیک، ناظر فنی هنری: محمد محرابی

صفحه آرایی: محمد محرابی

ناشر: نشر نویسه پارسی

دفتر انتشارات: ۰۲۱-۷۷۰۵۳۲۴۶

فروشگاه: ۰۲۱-۶۶۴۶۱۰۷

سامانه پیام کوتاه: ۳۰۰۴۵۵۴۵۵۴۱۴۲

وبگاه: www.neveeseh.com

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۹

شمارگان: ۳۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۶۴۹-۲۴-۷

چاپ و صحافی: روز

قیمت: ۷۰۰۰۰ تومان

کلیه حقوق محفوظ و متعلق به «نشر نویسه پارسی» است.
تکثیر و انتشار این اثر یا قسمتی از آن به هر شیوه، بدون مجوز قبلی و کتبی
ممنوع و مورد پیگیری قانونی قرار خواهد گرفت.

یادداشت‌ها	شماره مسلسل انتشارات
۳	۱۰۰

زندگرم ولاژد ولاژد

عکس از: آرش سهرابی

برای مشاهده فیلم مراسم بزرگداشت استاد دکتر ویدا شقاقی
رمزینہ زیر را پوشش کنید:

<https://youtu.be/LP6UJUB0r04>

زبان‌شناسی به خودی خود آن‌قدر شیرین و جذاب است که به خاطرش پای در وادی دانش‌آموزی و دانش‌اندوزی بگذاری و سال‌هایی چند در میان آواها و تکواژها و واژه‌ها و جمله‌ها و ساختار و معنا و کاربردها غوطه‌ور شوی، و از کشف روابط هم‌نشینی و جانشینی میان واحدهای گوناگون زبانی با تمام وجود لذت ببری. حالا اگر دانشجوی استادان برجسته هم باشی که دیگر تمام دنیای زبان‌شناسی به کامت خواهد بود.

آن سال‌ها، برای ما که دانشجویان زبان‌شناسی دانشگاه علامه طباطبائی بودیم، هیچ چیز مهم‌تر از این نبود که افتخارِ آموختن در محضر استادان بزرگی را داشتیم که هر کدام هر کدام در حوزه خود سرآمد و نامدار بودند و هنوز هم هستند. نام این بزرگان به تنهایی کافی بود تا به زبان‌شناسی ایران اعتبار بدهد، هنوز هم هست. آقای دکتر محمد دبیرمقدم، آقای دکتر کورش صفوی، آقای دکتر سیدعلی میرعمادی، آقای دکتر سیدمحمد ضیاح‌سینی، و خانم دکتر ویدا شقاقی، که عمر پربرکت‌شان دراز باد. به هر کدام از این نام‌ها که می‌رسی می‌توانی ساعت‌ها در وصفِ دانش و منش و شخصیت والا و ویژگی‌های اخلاقی بی‌بدیشان بگویی و بنویسی، و نگران باشی که نکند واژه‌ها از توصیف درست و دقیقشان ناتوان باشند.

در این میان، می‌خواهیم از خانم دکتر ویدا شقاقی بنویسیم، نازنین! ستادی که یک جلسه حضور در کلاس درسش کافی است تا برای همیشه شیفته دانش وسیع و منش والا و مهربانی و گرمای وجودش بشوی؛ و چه خوشبخت بودیم ما، که هر هفته محضرش را درک می‌کردیم. در کلاسش تکواژ و وند و واژه‌بست و واژه بهانه بود تا به اصل مطلب برسیم: دانشجو بودن، در پی کشف حقایق داده‌ها را کاویدن، پژوهشگر بودن، و در ورای همه این‌ها، انسان بودن. در کنار درس، از او نکته‌های بی‌شمار آموختیم. آموختیم که می‌توان همواره مهربان بود و همگان را به لبخند مهمان کرد؛ می‌توان سنگ صبور دانشجویان بود و با رویی گشاده گوش شنوای

دغدغه‌های علمی‌شان بود؛ می‌توان به دور از حاشیه‌ها، در مرکز علم و دانش گام‌های بلند و پرافتخار برداشت. هرگز چیزی از او ندیدیم جز خوبی و مهربانی و لبخند و همدلی.

اتاق کوچک کنار دفتر گروه زبان‌شناسی در طبقه پنجم دانشکده، تکه‌ای از بهشت بود. چقدر پیش آمده بود که پنج طبقه را پیموده بودیم و نفس‌زنان برای انجام کاری به سمت دفتر گروه رفته بودیم، و همین‌که دیده بودیم در آن اتاق کوچک باز است انگار دنیا را به ما داده بودند، کارمان را فراموش کرده بودیم و انگار نه‌انگار با گروه کار داشتیم، به اتاق کناری رفته بودیم تا اول خانم دکتر را ببینیم، و حتی اگر شده در حد یک سلام و احوال‌پرسی کوتاه سرپایی، در محضرش باشیم، بس که وجودش سرشار از مهربانی و گرمی و آرامش بود؛ و هرگز نشد که با چیزی جز روی گشاده و لبخند پر مهرش روبه‌رو شویم. انگار همین دیروز بود...

از آن روزهای شیرین سال‌ها گذشته؛ سال‌هاست که دوران دانشجویی ما رسماً تمام شده، اما هنوز هم در هر دیدار از ایشان می‌آموزیم، و هنوز هم خود را قلباً دانشجوی شان می‌دانیم. استاد برای ما آن قدر بزرگ و عزیز است و آن قدر وام‌دار علم و مهر و شخصیت والایش هستیم که بر آن شدیم با گردآوری این مجموعه، سپاسگزار گوشه‌ای از الطاف و خوبی‌هایش باشیم، و قدردان یک عمر پژوهش و تدریس و تلاشش برای اعتلای زبان‌شناسی ایران.

شنیدن نام استاد کافی بود تا استادان و دوستان گرانقدرمان نیز در این راه به ما پیوندند و در کوتاه‌ترین زمان ممکن مقاله‌های ناب و دست‌اول خود را با کمال میل و خرسندی در اختیارمان بگذارند؛ حق هم داشتند: گذشته از شخصیت والای استاد، مگر می‌شد با شنیدن این نام سکوت کرد و یاد آن همه پژوهش‌های ناب در حوزه صرف نیفتاد؟ مگر می‌شد تلاش‌های بی‌چشم‌داشت استاد را در مقام رئیس انجمن زبان‌شناسی ایران نادیده گرفت؟ مگر می‌شد فراموش کرد که استاد چه حق بزرگی بر گردن زبان‌شناسی ایران دارد؟ و چنین شد که در کمتر از یک سال

جشن‌نامه پدید آمد. سپاس ما پیشکش یکایک این بزرگواران، به پاس همدلی و همراهی‌شان.

علاوه بر استادان گرانقدر که با ارسال مقاله‌های ارزشمند خود، ما را در تدوین این مجموعه یاری نمودند، بر خود واجب می‌دانیم از همه بزرگوارانی که برای چاپ به‌موقع جشن‌نامه و برگزاری هرچه باشکوه‌تر مراسم بزرگداشت استاد، از هیچ کوششی دریغ نکردند، سپاس‌گزاری نماییم.

از جناب آقای امیر احمدی، مدیر انتشارات نویسه پارسى بسیار سپاس‌گزاریم که زحمت انتشار این مجموعه را پذیرفتند و پا به پای ما پیش آمدند تا حاصل کار، مجموعه‌ای باشد درخور نام استاد عزیزمان.

از استادان گرانقدردمان، جناب آقای دکتر کورش صفوی، جناب آقای دکتر مجتبی منشی‌زاده و سرکار خانم دکتر گلناز مدرسی قوامی و همچنین همکاران فرهیخته سرکار خانم دکتر آزاده میرزایی، جناب آقای دکتر احسان چنگیزی و به‌ویژه سرکار خانم دکتر راحله گندمکار، که برای برگزاری مراسم بزرگداشت یاریگرمان بودند، صمیمانه سپاس‌گزاریم.

از همکاران عزیزمان سرکار خانم سهیلا ایزدی، سرکار خانم پریسا بخشنده، جناب آقای محمدحسن ترابی، سرکار خانم زهرا خلجی پیربلوطی، سرکار خانم مریم رمضانخانی، سرکار خانم سلیمه زمانی، سرکار خانم آذین شهریاری‌فرد، سرکار خانم ساناز عسگری، سرکار خانم بیتا قوچانی، سرکار خانم مریم محمدی، سرکار خانم ریحانه منظوری و سرکار خانم طاهره همتی که در تدوین جشن‌نامه و برگزاری مراسم بزرگداشت، کوششی وصف‌ناپذیر داشتند، کمال سپاس و قدردانی را داریم.

در پایان از استاد فرهیخته و گرانقدردمان، سرکار خانم دکتر ویدا شقاقی سپاس‌گزاریم که با لطف و بلندنظری خود به شاگردانشان اعتماد کردند و اجازه گردآوری این مجموعه را به ما دادند. بر خود می‌بالیم که افتخار این کار نصیب ما

شد و تا همیشه منت‌دارِ لطف استاد خواهیم بود. امیدواریم کاستی‌های کار را نیز چون همیشه با نگاه بخشنده خود بر ما نادیده بگیرند.

به‌تازگی این افتخار نصیبِ بازنشستگی شده است که در خدمتِ استاد عزیزمان با شد. سبک‌دوشیِ استاد پس از سال‌ها آموزش و پژوهشِ پرمباهات در عرصه دانشگاه بر ایشان فرخنده باد، اما بی‌تردید جای خالی ایشان در گروه زبان‌شناسی دانشگاه علامه طباطبائی هرگز پر نخواهد شد. امیدواریم سایه پرمهرشان همواره بر دنیای زبان‌شناسی ایران گسترده باشد و همچون گذشته تا همیشه ما را از وجود گرانقدر و دانش‌بی‌بدیلشان بهره‌مند سازند.

همیشه‌شاگردان استاد

فریبا قطره و شهرام مدرس خیابانی

خردادماه ۱۳۹۸

برای استاد

در جهانِ علم، دنیای زبان بی‌انتهاست
در دلش بس شاخه‌ها و حوزه‌ها و رشته‌هاست

در پسِ هر یک هزاران ماجرا پنهان شده
داستانِ صرف اما از همه آن‌ها جداست

گر پدر دارند کُل رشته‌ها، این علمِ صرف
مادری دارد که آن هم مهربان استاد ماست

در میانِ عالمِ پهناورِ علمِ زبان
سرزمینِ واژه‌ها را شخصِ او فرمان‌رواست

واژه خود قلبِ زبان است از نگاهِ عالمان
ارجمند استادِ ما جراحِ قلبِ واژه‌هاست

مشکلی در کارِ واژه گر پدید آید چه غم؟
چون یقیناً دانش و تحلیلِ او مشکل‌گشاست

اعتبارِ واژه‌بست و ریشه و تکواژِ صفر
از پژوهش‌های آن استادِ دانشمندِ ماست

محضرش پرفیض، درسِ صرف و درسِ زندگی
دُرّ و گوهر در کلامش، حرفِ او چون کیمیاست

خُلُقِ او نیکو، منشِ والا، نگاهش مهربان
گفته و کردار او آیینهُ مهر و صفاست

در مرامش جز درستی و خلوص و صدق نیست
جان و روحش پاک و بی‌غش، ساده و بی‌ادعاست

نام او ویدا شقاقی، فاتحِ دنیای صرف
آن‌که در دستانِ او چون موم علمِ واژه‌هاست

برقرار و سبز باشد تا ابد استادِ ما
تا همیشه یاد و مهرش در دل و در جانِ ماست

فریبا قطره

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۷
برای استاد.....	۱۱
سال شمار زندگی.....	۱۵
معرفی آثار.....	۱۹
گفتگو با دکتر ویدا شقاقی.....	۲۵

■ مقالات ■

گوئی، پنداری، انگاری.....	۷۱
احسان چنگیزی	
فرایند اشتقاق در زبان فارسی از دیدگاه نظریهٔ بهینگی بازنمودی.....	۸۷
تهمینه حیدرپور بیدگلی	
صرف رایانشی: نقش و کاربردهای آن.....	۱۱۱
پروانه خسروی زاده	
میریم که داشته باشیم.....	۱۲۷
محمد راسخ‌مهند	
نظریه صرف واژگانی در بوته نقد.....	۱۳۹
عادل رفیعی	
وندشدگی: فرایند صرفی‌شدگی در برخی وندواژه‌ها.....	۱۵۳
فرهاد ساسانی	
انگیختگی در سطح عناصر پسوندی فعلی در زبان فارسی براساس اصل ارتباط.....	۱۶۷
آزاده شریفی مقدم	
نام‌آوا.....	۱۸۱
کورش صفوی	
صورت‌های شکستهٔ پی‌بستی در خط شکستهٔ فارسی.....	۲۱۷
امید طیب‌زاده	
کدام فرایند صرفی زایا است؟.....	۲۴۹
آریتا عباسی	

- ۲۷۱..... صورت‌های جمع و واژه‌سازی در زبان فارسی
|فریبا قطره|
- ۲۸۷..... ساماندهی تحلیل‌های چندلایه‌ای زبان‌شناختی در پیکره‌های زبانی
|مسعود قیومی|
- ۳۱۳..... نقش توالی قواعد در تبیین چینش‌های صرفی
|ایادگار کریمی|
- ۳۳۱..... واژه‌های «کوچ‌نشین»
|راحله گندمکار|
- ۳۵۱..... بررسی مقوله‌های نحویِ باهم‌آیندهای واژگانی در زبان فارسی
|شهرام مدرس خیابانی|
- ۳۷۹..... واژه‌بست‌ها در سلسله‌مراتب نوایی
|گلناز مدرسی قوامی|
- ۳۹۹..... عملگر سوگیری در زبان فارسی
|آزاده میرزائی|
- ۴۱۱..... زبان و هیجان
|شهین نعمت‌زاده|
- ۴۲۵..... چگونگی شکل‌گیری ضمائر سوم شخص در فارسی نو
|مهرداد نغزگوی کهن|
- ۴۵۱..... رابطه بسامد و زایایی در کلمات مرکب زبان فارسی
|سیده نازنین امیرارجمندی|

سال شمار زندگی

۱۳۲۷ ۱۹ آبان ماه، تولد در شهر اصفهان

۱۳۳۱ نقل مکان به تهران

۱۳۴۳ نقل مکان به کرمان

۱۳۴۶ نقل مکان به تهران

۱۳۵۰ آغاز دوره کارشناسی زبان و ادبیات انگلیسی /

مدرسه عالی ترجمه

۱۳۵۵ اخذ مدرک کارشناسی زبان و ادبیات انگلیسی /

مدرسه عالی ترجمه

۱۳۶۴ آغاز دوره کارشناسی ارشد زبان‌شناسی / دانشگاه تهران

۱۳۶۷ اخذ مدرک کارشناسی ارشد زبان‌شناسی / دانشگاه تهران

۱۳۶۷ آغاز دوره دکتری زبان‌شناسی / دانشگاه تهران

۱۳۷۲ دفاع از رساله دکتری با عنوان «واژه‌بست در زبان فارسی»

۱۳۸۱ عضویت در کمیته تخصصی گروه زبان‌شناسی و آموزش زبان

شناسی به غیر فارسی زبانان

۱۳۸۱-۱۳۸۳ مدیر گروه زبان‌شناسی و آموزش زبان فارسی به غیر فارسی

زبانان

۱۳۸۹ رئیس انجمن زبان‌شناسی ایران (به مدت ۳ سال)

۱۳۹۵ رئیس انجمن زبان‌شناسی ایران (به مدت ۳ سال)

معرفی آثار

فعالیت‌های اجرایی

- عضو هیئت تحریریه انجمن زبان‌شناسی ایران
- عضویت در شورای گروه، ۱۳۸۸
- عضویت در شورای آموزشی گروه، ۱۳۸۵
- مدیر گروه دانشکده ادبیات فارسی و زبان‌های خارجی، ۱۳۸۳
- مدیر گروه زبان‌شناسی و آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان، ۱۳۸۲
- عضویت در شورای دانشکده، ۱۳۸۲
- عضویت در کمیته تخصصی گروه زبان‌شناسی و آموزش زبان‌شناسی به غیرفارسی‌زبانان، ۱۳۸۱
- عضویت در کمیته ترفیعات، ۱۳۸۰
- عضویت در کمیته تحصیلات تکمیلی، ۱۳۷۹
- عضویت در کمیته تحصیلات تکمیلی، ۱۳۷۸
- عضویت در کمیته تحصیلات تکمیلی، ۱۳۷۷
- عضویت در شورای تحصیلات تکمیلی، ۱۳۷۵
- عضویت در شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده، ۱۳۷۴

تحقیقات انجام‌شده

- کتاب‌شناسی و بررسی صوری ساختاری کتاب‌های آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان، ۱۳۸۹

کتاب‌های تألیفی

- شقاقی، ویدا، مبانی صرف، تألیف، سمت، ۱۳۸۶
- شقاقی، ویدا، «مجموعه مقالات نخستین همایش ملی صرف»، گردآوری، نویسه‌پارسی، ۱۳۸۹

شقاقی، ویدا، «مجموعه مقالات دومین همایش ملی صرف»، گردآوری، نویسه پارسی، ۱۳۹۰

شقاقی، ویدا، فرهنگ توصیفی صرف، تألیف، علمی، ۱۳۹۴

مقالات چاپ شده در نشریات داخلی

شقاقی، ویدا، «اهداف آموزشی زبان فارسی»، نامه فرهنگ، ۱۳۷۸

شقاقی، ویدا، «التقای مصوت‌ها»، زبان و ادبیات فارسی، ۱۳۷۸

شقاقی، ویدا، «اصطلاحات تخصصی در مطالعات زبان»، نامه فرهنگستان، ۱۳۸۴

شقاقی، ویدا، «انضمام در زبان فارسی»، نامه فرهنگستان، ۱۳۸۶

شقاقی، ویدا، ذاکر آرمان، «معنا در افعال ساخته شده از فرایند تبدیل در زبان فارسی»، پژوهش‌های زبان‌شناسی تطبیقی، ۱۳۹۱

شقاقی، ویدا، جعفر وندگی‌گلو لیدا، «بررسی خطاهای فارسی‌آموزان غیر فارسی‌زبان در جملات دارای عناصر قطب منفی»، پژوهشنامه آموزش زبان فارسی به غیر فارسی‌زبانان، ۱۳۹۱

شقاقی، ویدا، «وند گروهی»، زبان و زبان‌شناسی، ۱۳۹۴

شقاقی، ویدا، میرزائی آزاده، «نقش زدودگی و همتابینی در زبان فارسی»، زبان پژوهی، ۱۳۹۴

همایش‌های داخلی

Shaghaghi Vida, "reduplication in Persian", complete article, 2002

شقاقی، ویدا، «واژه‌بست جایگاه دوم در فارسی»، مجموعه مقالات همایش ملی بررسی واژه‌بست در زبان‌های ایرانی، ۱۳۹۲.

شقاقی، ویدا، «نشانه نحو در صرف فارسی»، مجموعه مقالات کنفرانس زبان‌شناسی، ۱۳۸۹.

شقاقی، ویدا، «واژه یا تکواژ»، هفتمین همایش زبان‌شناسی ایران، ۱۳۸۶.

شقاقی، ویدا، «بررسی فعل‌های موسوم به یک شخصه»؛ ششمین کنفرانس زبان شناسی، ۱۳۸۳.

شقاقی، ویدا، «نشانه نفی در صرف زبان فارسی»؛ مجموعه مقالات پنجمین کنفرانس زبان شناسی، ۱۳۸۲.

شقاقی، ویدا، «فرآیند تکرار در زبان فارسی»؛ مجموعه مقالات کنفرانس زبان شناسی چهارم، ۱۳۷۹.

شقاقی، ویدا، «تکرار ماضی و گونه‌های آن»؛ مجموعه مقالات کنفرانس زبان شناسی چهارم، ۱۳۷۹.

شقاقی، ویدا، «واژه‌بست چیست؟ آیا در زبان فارسی چنین مفهومی کاربرد دارد؟»؛ مجموعه مقالات سومین کنفرانس زبان شناسی، ۱۳۷۶.

گفتگو با دکتر ویدا شقاقی

● دکتر شهرام مدرس خیابانی: به نام خدا. خانم دکتر خیلی خوشحالیم که در خدمت شما هستیم. امروز دوشنبه ۲۶ فروردین ۱۳۹۸ است و این افتخار را داریم که در خدمت شما باشیم و این مصاحبه خیلی دوستانه و خودمانی و برخی سؤالات نسبتاً تخصصی را داشته باشیم. ساعت یک و پانزده دقیقه بعد از ظهر است و من می‌خواهم با اولین سؤال شروع کنم. لطفاً تاریخچه مختصری از زندگی‌تان بفرمایید.

دکتر ویدا شقاقی: با سلام خدمت شما و بقیه دوستان. من متولد ۱۹ آبان ۱۳۲۷ هستم. چون پدرم نظامی بود و از این شهر به آن شهر می‌رفت و مأموریت‌های مختلف داشت، من متولد اصفهان هستم ولی در تهران بزرگ شدم. چند سالی هم به دلیل مأموریت‌های پدرم در کرمان زندگی کردم و از سال ۱۳۴۹ به‌طور مستمر در تهران زندگی کرده‌ام. رشته‌ای که درس خواندم ریاضی بود. دوست داشتم در رشته ریاضی ادامه بدهم ولی به زبان هم خیلی علاقه داشتم. در نتیجه در حوزه زبان مشغول به کار شدم، (با خنده) چون در ریاضی قبول نشدم.

در مدرسه عالی ترجمه آن موقع یعنی دانشگاه علامه طباطبائی فعلی لیسانس زبان انگلیسی گرفتم و بعد مشغول به کار شدم، چند سالی کار کردم. خیلی دوست داشتم ادامه تحصیل بدم اما با تعطیلی دانشگاه‌ها هم‌زمان شد و دیگر نتوانستم ادامه تحصیل بدهم تا زمانی که دوباره دانشگاه‌ها مشغول به کار شدند. در سال ۱۳۶۴ که اولین دوره کارشناسی ارشد زبان شناسی شروع شد، وارد دوره زبان شناسی دانشگاه تهران شدم، علت اینکه بعد از زبان انگلیسی رشته زبان شناسی را انتخاب کردم این بود که در محل کارم همکاری داشتم که به تازگی به قسمت ما منتقل شده بود و زبان‌شناس بود؛ همه مطالبی را که من در طی سال‌ها به‌سختی و با تمرین زیاد یاد گرفته بودم او برای هر کدام یک قاعده می‌گفت و این برای من خیلی تعجب‌آور بود که چطور همه این مطالب قاعده دارد و من اصلاً فکر نمی‌کردم زبان این قدر قاعده داشته باشد. پس وقتی اعلام کردند برای کنکور دوره زبان شناسی من تصمیم گرفتم که زبان‌شناسی بخوانم. کتاب‌ها را خواندم و به جلسه کنکور رفتم. روز کنکور خیلی ترسیده بودم به این دلیل که همه کسانی که آنجا بودند خیلی ماهر بودند، به سالن‌های سخنرانی رفته بودند، سخنرانی‌های آقای دکتر باطنی را

گوش کرده بودند، همه استادها را می شناختند و راجع به آنها حرف می زدند. یک نفر می گفت من چهار سال است که دارم درس می خوانم، دیگری می گفت من پنج سال است که می خوانم. من با خودم گفتم من هیچ شانسی ندارم ولی چون معمولاً سرسخت و یک دنده ام، سالن جلسه را ترک نکردم و چه کار خوبی کردم (با خنده). آنجا ما ندیم و کنکور را شرکت کردم. خانم دکتر آموزگار آن موقع رئیس گروه زبان شناسی و گروه زبان شناسی تاریخی دانشگاه تهران بودند. ایشان به جلسه آمدند و گفتند اگر چیزی بلدید بنویسید، داستان بنویسید چون اینها را ما قبول نمی کنیم، فقط مطالبی را که بلد هستید بنویسید. خیلی ترسیده بودم ولی همه چیزهایی که بلد بودم را نوشتم. و بعد اسمم جزو پذیرفته شدگان بود. برای مصاحبه هم رفتم و در مصاحبه قبول شدم. مرحوم دکتر حق شناس، مرحوم دکتر ثمره و آقای دکتر علی اشرف صادقی در جلسه مصاحبه بودند. سؤالایی از من کردند و من جواب دادم و خوشبختانه از آن خان هم گذشتم و وارد دوره زبان شناسی شدم. من در کلاس معمولاً خیلی صحبت نمی کردم، چون آن قدر شیفته این درس ها بودم که دلم نمی خواست زیاد حرف بزنم. وقتی هم که شاگردها زیاد صحبت می کردند و اظهار نظر می کردند راستش کمی دلخور می شدم که حیف این وقت ما است، کاش بگذراند استادها صحبت کنند. درسم تمام شد و وقتی روزهای آخر دوره بود، اولین دوره دکتری زبان شناسی بعد از انقلاب اعلام شد. من داوطلب شدم و با یکی از دوستانم برای امتحان دکتری رفتم. دو نفر دیگر از کسانی که بودند به جلسه نیامدند و می گفتند چون دوره اول است حتماً خیلی سخت می گیرند و امکان ندارد ما قبول شویم. ولی من رفتم و آنجا هم پذیرفته شدم و وارد دوره دکتری شدم.

● چه سالی بود استاد؟

سال ۱۳۶۷

● سخت بود؟ شرکت کننده زیاد بود؟

به نسبت تعدادی که می پذیرفتند بله شرکت کننده زیاد بود. اما تفاوتی هست میان کسانی که بین دوره های کارشناسی، کارشناسی ارشد و دوره دکتری شان فاصله می افتد با کسانی مثل من که بلافاصله از کلاس دوره کارشناسی ارشد می خواهند

وارد دورهٔ دکتری شوند و آن تفاوت این است که ما کتاب‌های جدید را خوانده بودیم و با مطالب جدیدتر آشنا بودیم و در نتیجه شانس قبولی‌مان هم بیشتر بود. چهار نفر را پذیرفتند. هم‌دوره‌های من را می‌شناسید: آقای دکتر صفوی، آقای دکتر غلامعلی زاده که در دانشگاه رازی کرمانشاه بودند، و خانم دکتر نعمت‌زاده. ما چهار نفر دورهٔ خیلی خوبی باهم داشتیم و درسمان را خواندیم.

سختی؟! را ستش وقتی چیزی را دوست داری، سختی آن را به تن می‌خوری. یعنی آدم اصلاً به نظرش نمی‌آید که سخت است، شب باید بیدار بماند، ساعت‌های کارش خیلی زیاد است؛ همه چیز با یک جور عشق پیش می‌رود. وقتی با عشق و علاقه پیش می‌روی حتماً موفق می‌شوی. من درس‌هایم را خواندم و بعد رسیدم به مرحلهٔ رساله. رساله‌ام را دربارهٔ موضوعی انتخاب کردم که در کلاس آقای دکتر دبیرمقدم با آن آشنا شده بودم. عنا صری بودند که در زبان‌های دیگر مورد مطالعه قرار گرفته بودند ولی در فارسی کسی به این‌ها توجه نکرده بود. وقتی من گفتم می‌خواهم درمورد این موارد تحقیق کنم به من گفتند که در این مورد چیزی پیدا نمی‌کنی، چون گفته بودم می‌خواهم راجع به ضمیرهای متصل تحقیق کنم. گفتند ضمیرها دو گروه‌اند، یک گروه آزاد و یک گروه وابسته؛ چیز دیگری ندارد که دربارهٔ آن تحقیق کنی. من گفتم این‌ها رفتارهایشان با بقیه فرق می‌کند، فقط این‌ها نیستند و عناصر دیگری هم هستند. گفتند مطمئنی آن قدر مطلب داری که بتوانی درموردش تحقیق کنی؟ من خیلی با اطمینان و قوت قلب گفتم بله. گفتند باید ما را قانع کنی. برای اینکه استادان را قانع کنم، به وزارت علوم رفتم. آن زمان مثل الان نبود که همه جا کامپیوتر باشد و همه در خانه‌هایشان کامپیوتر داشته باشند. یک کامپیوتر بزرگ مرکزی داشتند. به بخش تحقیقات و دفتر تحقیقات و برنامه‌ریزی رفتم و به متخصصی که پشت کامپیوتر بود گفتم می‌خواهم راجع به این عنا صر در فارسی تحقیق کنم و ببینم آیا کسی در این زمینه در دنیا کاری کرده است یا نه. لغت‌های انگلیسی آن عناصر را به ایشان می‌گفتم. مثلاً گفتم «syntax» که نمی‌دانست «syntax» چیست. گفتم نحو. گفت نحو یعنی چه؟ چون او متخصص کامپیوتر بود و اصلاً اطلاعی در این زمینه‌ها نداشت. گفتم نحو یعنی درمورد